

DECIZIE

15 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru
Ala Cobăneanu, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de reprezentantul lui Ciuchitu Eduard, avocatul Cernolev Ion,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de Microfinanțare "CREDITPLUS" societate cu răspundere limitată împotriva lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 septembrie 2016

c o n s t a ț ă

La 10 septembrie 2015 OM "CREDITPLUS" SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii a menționat că, la data de 12 iunie 2014 a încheiat cu Ciuchitu Eduard contractul de credit pentru consumatori nr. 400109/1, în baza căruia i-a acordat cu titlu de împrumut suma de 20000 de lei, care împreună cu plățile aferente stabilite în contract urmau să fie restituite în termen de 24 de luni de la momentul încheierii acestuia.

Mai menționează că, în scopul asigurării rambursării împrumutului, la data de 12 iunie 2014 între OM "CREDITPLUS" SRL și Saulite Ilona a fost încheiat contractul de fidejusiune nr. 400109/1.

Susține că, la numeroasele notificări adresate pârților de a rambursa datoria scadentă și plățile aferente, dînșii nu au reacționat.

Solicită încasarea în mod solidar din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul OM "CREDITPLUS" SRL a împrumutului restant în mărime de 12397,86 de lei, dobânzii restante în mărime de 3554,54 de lei, penalității pentru 211 zile în mărime de 2150 de lei, penalității contractuale pentru notificări în cuantum de 5600 de lei, cheltuieli poștale în mărime de 87,60 de lei, onorariului companiei de colectare – 1775 de lei, taxei de stat – 766,95 de lei, în total suma de 26241,95 de lei.

La ședința de judecată din 25 ianuarie 2016 OM "CREDITPLUS" SRL a renunțat la capătul de cerere cu privire la încasarea onorariului companiei de colectare în mărime de 1775 de lei (f.d. 69-70).

Prin hotărârea Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău din 25 ianuarie 2016 s-a admis acțiunea, s-a încasat în mod solidar de la Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul OM "CREDITPLUS" SRL datoria în sumă de 21740 de lei, s-a încasat în mod solidar de la Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul OM "CREDITPLUS" SRL cheltuielile de judecată pentru înștiințarea pârților în mărime de 541,96 de lei, s-a încasat în mod solidar de la Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul OM "CREDITPLUS" SRL cheltuielile de judecare pentru achitarea taxei de stat în sumă de 766,95 de lei.

Prima instanță a reținut că, sumele solicitate spre încasare din contul pârților sunt probate și justificate legal, din care motiv a admis acțiunea înaintată de OM "CREDITPLUS" SRL.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 septembrie 2016 s-a respins apelul declarat de Ciuchitu Eduard și s-a menținut hotărârea primei instanțe.

La data de 02 decembrie 2016 reprezentantul lui Ciuchitu Eduard, avocatul Cernolev Ion a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 septembrie 2016 solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de restituire a pricinii spre rejudecare.

În motivarea recursului a invocat că, instanțele au aplicat eronat art. 619 alin. (1) din Codul civil, art. 268 lit. a) din Codul civil și au admis pretenții care nu au fost formulate de reclamant.

Susține că, instanțele nu au examinat legalitatea clauzelor contractului litigios prin prisma Codului civil și Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, iar instanța de apel nu a ținut cont de faptul că Ciuchitu Eduard la examinarea în primă instanță a pretențiilor reclamantului nu a fost citat legal.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de reprezentantul lui Ciuchitu Eduard, avocatul Cernolev Ion urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri pentru următoarele.

Potrivit art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Materialele cauzei atestă că, la data de 12 iunie 2014 între Ciuchitu Eduard și OM "CREDITPLUS" SRL a fost încheiat contractul de credit pentru consumatori nr. 400109/1, în baza căruia s-a convenit în privința acordării de către OM "CREDITPLUS" SRL în beneficiul lui Ciuchitu Eduard a unui împrumut în mărime de 20000 de lei, care împreună cu plățile aferente stabilite prin contract urmau să fie

restituite creditorului în termen de 24 de luni, conform Graficului de plăți anexat la materialele pricinii - parte integrantă a contractului (f.d. 8-9).

Prin dispoziția de plată nr. 284 se confirmă că, la 12 iunie 2014 Ciuchitu Eduard a primit de la OM "CREDITPLUS" SRL suma de 20000 de lei (f.d. 12).

Întru garantarea rambursării împrumutului nominalizat, la data de 12 iunie 2014 între OM "CREDITPLUS" SRL și Saulite Ilona a fost încheiat contractul de fidejusiune nr. 400109/1 (f.d. 13).

Prin notificările privind întârzierea plății expediate de OM "CREDITPLUS" SRL în adresa lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona s-a solicitat achitarea datoriei restante izvorâte din contractul de credit pentru consumatori nr. 400109/1 din 12 iunie 2014 (f.d. 16-23).

Verificând legalitatea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 septembrie 2016 și hotărârii Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 25 ianuarie 2016 prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul constată că, actele judecătorești nominalizate sunt nemotivate, emise în rezultatul unei aprecieri superficiale a circumstanțelor importante ale pricinii, iar la emiterea acestora au fost încălcate normele de drept material și procedural.

Potrivit art. 8 alin. (1) din Codul civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile.

În conformitate cu art. 512 alin. (1) din Codul civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Potrivit art. 572 alin. (1) și (2) din Codul civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Conform art. 867 alin. (1) din Codul civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12.07.2013, domeniul de reglementare al prezentei legi sînt contractele de credit pentru consumatori.

În corespundere cu art. 3 din aceeași lege, *contract de credit pentru consumatori* – contract prin care un creditor acordă sau se angajează să acorde unui consumator un credit sub forma de amînare la plată, împrumut sau alte facilități similare, cu excepția contractului pentru prestarea de servicii în mod continuu sau pentru furnizarea de bunuri de același fel, atunci cînd consumatorul plătește pentru acestea în rate, pe toată durata furnizării lor.

Colegiul reiterează că, la baza pretențiilor invocate de reclamantul OM "CREDITPLUS" SRL împotriva lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona se află contractul de credit pentru consumatori nr. 400109/1 din 12 iunie 2014 care potrivit

naturii juridice și clauzelor contractuale inserate este unul de adeziune, de asemenea acesta întrunește elementele unui contract de împrumut, prin urmare la caz vor fi incidente și prevederile legale din Codul civil ce reglementează relațiile juridice de împrumut reliefate supra.

Forța obligatorie a contractului este incontestabilă, însă contractul nu are putere de lege dacă contravine normelor imperative, bunelor moravuri și Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, din aceste motive instanța de recurs va purcede la examinarea legalității clauzelor contractuale prin prisma criteriilor menționate.

În corespundere cu art. 3 din Legea privind contractele de credit pentru consumatori, *costul total al creditului pentru consumatori* include toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sînt cunoscute de creditor, cu excepția taxelor notariale; costurile pentru serviciile accesorii aferente contractului de credit, în special valoarea medie a primelor de asigurare, sînt incluse în cazul în care obținerea creditului sau obținerea acestuia potrivit clauzelor și condițiilor prezentate este condiționată de încheierea unui contract de servicii.

Potrivit art. 4 din Legea privind clauzele abuzive din contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09.12.2011, se interzice comercianților să includă clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Orice clauză abuzivă introdusă în astfel de contracte este considerată nulă din momentul încheierii lor. Orice contract încheiat între comerciant și consumator va cuprinde clauze contractuale clare, univoce, a căror înțelegere nu necesită cunoștințe speciale. În cazul contractelor în care toate clauzele sau o parte din ele sînt prezentate consumatorului în scris, acestea trebuie să fie redactate într-un limbaj clar și inteligibil, să fie lizibile. Această cerință este aplicabilă documentului în întregime, inclusiv notelor de subsol, trimiterilor la alte documente sau specificațiilor de orice natură. În cazul unor dubii cu privire la sensul unei clauze, prevalează interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator.

Conform art. 5 din aceeași lege, o clauză contractuală nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, este abuzivă, în cazul în care creează, contrar cerințelor de bună-credință, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract. Se consideră întotdeauna că o clauză nu a fost negociată individual, atunci când a fost inclusă de către comerciant în prealabil și, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul ei.

Conform art. 7 alin. (1) din aceeași lege, evaluarea clauzelor contractuale și decizia finală asupra faptului că acestea sunt sau nu recunoscute, ca fiind abuzive, se efectuează de către instanța de judecată.

Colegiul relevă că, din prevederile legale citate rezultă că, la încheierea contractului credit/împrumut, creditorul (organizația de microfinanțare) poate prevedea încasarea unor comisioane, taxe și orice alt tip de costuri, pe care trebuie să le suporte consumatorul, în legătură cu încheierea contractului de împrumut. Nu

se poate admite argumentul că, odată semnat/acceptat un contract, acesta îi este opozabil consumatorului, indiferent dacă este legal, nul sau abuziv.

Pentru a reține existența unei clauze abuzive, instanța trebuie să verifice îndeplinirea următoarelor condiții generale: (1) clauza contractuală în litigiu să nu fi fost negociată; (2) prin ea însăși creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților; (3) dezechilibrul creat este în detrimentul consumatorului, nefiind respectată cerința bunei-credințe.

Prin acțiunea înaintată de OM "CREDITPLUS" SRL se solicită încasarea în mod solidar din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Iona în beneficiul său a împrumutului nestins în mărime de 12397,86 de lei, dobânzii restante în mărime de 3554,54 de lei, penalității pentru 211 zile în mărime de 2150 de lei, penalității contractuale pentru notificări în cuantum de 5600 de lei, cheltuieli poștale în mărime de 87,60 de lei, taxei de stat – 766,95 de lei, în total suma de 26241,95 de lei (f.d. 4).

Conform art. 624 alin. (1) din Codul civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală, prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Potrivit art. 268 lit. a) din Codul civil, clauza penală urmează a fi încasată, pentru perioada anterioară acțiunii, dar nu mai mare de 6 luni.

Prin pct. 6.3 din contractul disputat, în cazul în care consumatorul nu rambursează creditul parțial sau total, în termenul de rambursare a creditului, creditorul are dreptul să aplice o penalitate contractuală de întârziere în sumă de 50 de lei pentru fiecare zi calendaristică de întârziere, calculată pînă la data stingerii integrale a datoriei, dar nu mai mult de 6 luni.

Instanța de recurs notează că, perioada pentru care poate fi solicitată penalitatea de întârziere nu poate depăși 180 de zile (6 luni), astfel reieșind din faptul că o zi de întârziere potrivit clauzei enunțate constituie 50 de lei, suma totală a penalității este de 9000 de lei. Ținînd cont de faptul că, potrivit actului de constatare a datoriei din 28.08.2015 (f.d. 24) rezultă că Ciuchitu Eduard a achitat suma penalității în mărime de 8900 de lei, respectiv dînsul urmează să restituie doar diferența de 100 de lei, în caz contrar s-ar admite încasarea dublă a aceleași sume.

Conform art. 217 alin. (1) din Codul civil, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

Potrivit art. 719 lit. f) din Codul civil, în cadrul condițiilor contractuale standard, fără a prejudicia dispozițiile care exclud posibilitatea derogării de la dispozițiile legale în defavoarea consumatorului, este nulă clauza prin care utilizatorului i se promite plata unei penalități dacă obligația nu este executată sau este executată cu întârziere, dacă întârzie plata sau dacă partenerul lui de contract reziliază contractul.

În baza art. 5 alin. (5) lit. e) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09.12.2011, sunt considerate abuzive clauzele care au ca obiect sau efect: solicitarea de la orice consumator care nu și-a îndeplinit obligația să plătească drept compensație o sumă disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale.

În aceeași ordine de idei, la pct. 6.5 - 6.8 din contractul de credit pentru consumatori nr. 400109/1 din 12 iunie 2014, sunt prevăzute sancțiunile pecuniare suportate de debitor în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligației de plată a sumelor scadente precum și în cazul rezilierii de către creditor a contractului, astfel pentru perioada de neexecutare sau executare necorespunzătoare ce nu depășește 10 zile, comisionul de recuperare a creditului suportat de către creditor în legătura cu expedierea primei notificări/somații în adresa consumatorului va constitui 100 de lei, pînă la 20 de zile suma de 200 de lei (a doua notificare), pînă la 30 de zile suma de 300 de lei (a treia notificare), iar dacă termenul depășește 40 de zile consumatorul va fi obligat să achite suplimentar creditorului o penalitate în mărime de 25% din valoarea creditului acordat pentru rezilierea anticipată a contractului de credit.

Colegiul consideră că, sumele prevăzute la pct. 6.5 – 6.8 din același contract impun consumatorului obligația să plătească drept compensație o sumă disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale, mai mult ca atît, obligă consumatorul la plata unei penalități pentru rezilierea contractului, clauze care sunt lovite de nulitate absolută deoarece vin în contradicție cu prevederile imperative prevăzute la art. 5 alin. (5) lit. e) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii și art. 719 lit. f) din Codul civil.

În aceste condiții, penalitatea contractuală pentru notificări în cuantum de 5600 de lei solicitată de OM "CREDITPLUS" SRL urmează a fi respinsă.

Potrivit art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Conform art. 243 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească, pronunțînd hotărîrea de încasare a unei sume de bani, consemnează în dispozitiv, cu cifre și litere, suma și moneda în care se percepe și dobînda de întîrziere determinată conform art. 619 din Codul civil, pe care urmează să o achite debitorul, chiar și în lipsa vinovăției, dacă nu execută hotărîrea în termen de 90 de zile de la data cînd aceasta a devenit definitivă.

Din conținutul cererii de chemare în judecată rezultă cert că, OM "CREDITPLUS" SRL solicită încasarea din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona a dobînzii restante în mărime de 3554,54 de lei, fără a indica temeiul juridic și natura juridică a sumei disputate. Contrar acestor circumstanțe precum și în prezența unor dubii vis-a-vis de proveniența sumei disputate, instanțele inferioare au dispus încasarea sumei de 3554,54 de lei cu titlu de dobîndă de întîrziere și mai mult ca atît, cu aplicarea greșită a coeficientului procentual (9 %) aplicabil în relațiile contractuale derulate cu neconsumatorii, deși Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în raportul juridic litigios au calitatea de consumatori.

De asemenea, Colegiul reține că, în cererea de chemare în judecată OM "CREDITPLUS" SRL invocă art. 619 din Codul civil în contextul art. 243 din Codul de procedură civilă care de fapt reglementează dobînda de întîrziere în cazul neexecutării de către pîrți a hotărîrii judecătorești în termen de 90 de zile de la data cînd aceasta a devenit definitivă și nicidecum dobînda de întîrziere în cazurile neonorării în termen a obligațiilor contractuale.

Din considerentele menționate, Colegiul va respinge capătul de cerere cu privire la încasarea dobânzii restante în mărime de 3554,54 ca fiind neîntemeiat.

În concluzie, luând în considerare raționamentele relevate supra, instanța de recurs consideră oportun de a admite recursul declarat de reprezentantul lui Ciuchitu Eduard, avocatul Cernolev Ion, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 06 septembrie 2016 și hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 25 ianuarie 2016 cu emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii și încasarea în mod solidar din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul OM "CREDITPLUS" SRL a datoriei restante în mărime de 12397,86 de lei, penalității în mărime de 100 de lei, cheltuielilor poștale în mărime de 87,60 de lei, în total suma de 12585,46 de lei.

Conform art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Colegiul menționează că, reclamantul OM "CREDITPLUS" SRL pretinde încasarea din contul pîrîților a taxei de stat în mărime de 766,95 de lei (f.d. 28) reieșind din suma totală solicitată în mărime de 26241,95 de lei, iar prima instanță cu încălcarea art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a încasat din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul OM "CREDITPLUS" SRL taxa de stat în cuantumul enunțat fără a ține cont de mărimea pretențiilor admise din acțiune (21740 de lei).

Prin urmare, reieșind din cuantumul pretențiilor admise în sumă de 12585,46 de lei, Colegiul va încasa în mod solidar cu titlu de taxă de stat din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul OM "CREDITPLUS" SRL suma de 377,56 de lei.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de reprezentantul lui Ciuchitu Eduard, avocatul Cernolev Ion.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 06 septembrie 2016 și hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 25 ianuarie 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de Microfinanțare "CREDITPLUS" societate cu răspundere limitată împotriva lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona cu privire la încasarea datoriei cu emiterea unei noi hotărâri prin care:

Se admite parțial acțiunea.

Se încasează în mod solidar din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul Organizației de Microfinanțare "CREDITPLUS" societate cu răspundere limitată datoria restantă în mărime de 12397,86 de lei, penalitatea în mărime de 100 de lei, cheltuielile poștale în mărime de 87,60 de lei, în total suma de 12585,46 de lei.

Se încasează în mod solidar din contul lui Ciuchitu Eduard și Saulite Ilona în beneficiul Organizației de Microfinanțare ”CREDITPLUS” societate cu răspundere limitată taxa de stat în cuantum de 377,56 de lei.

În rest acțiunea se respinge ca neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu